

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу

Нич Оксани Богданівни

«Сімейне виховання дітей молодшого шкільного віку в українській діаспорі США (друга половина XX – початок XXI століття)»

поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Дисертаційне дослідження Оксани Богданівни Нич, присвячене актуальній науково-теоретичній та практичній проблемі – сімейному вихованню дітей молодшого шкільного віку в українській діаспорі США, торкається фундаментальних основ освіти.

В період трансформації сучасної української освіти дуже важливо знати механізми формування як єдності сім'ї, школи, суспільства, так і їхнього відчуження. Проблеми виховання, загальнолюдських цінностей і норм міжособистісної взаємодії, адаптації людини в сучасному динамічному світі є надзвичайно актуальними. Звичайно, що провідним соціальним інститутом є сім'я, у якій формується соціальний статус дитини, прихильність до рідних, підґрунтя для становлення її переконань і світогляду, ціннісних орієнтацій, морально-етичних ідеалів, соціальної поведінки. На розвитку, життєдіяльності, характері й динаміці функціонування сім'ї позначаються історична епоха, національні особливості кожного народу.

У «Національній доктрині розвитку освіти в Україні» наголошено на необхідності розширення й поглиблення міжнародної співпраці, недопустимості ізоляції, потребі у вивченні наукового доробку зарубіжних фахівців із метою використання найкращих здобутків світової науки і практики для рівноправного входження України у світовий простір, забезпечення культурного розмаїття та збереження власних культурних надбань і культурно-педагогічної спадщини.

Процеси, які відбуваються сьогодні в нашому суспільстві, сприяють розвитку і та зміцненню зв'язків між Україною і Сполученими Штатами Америки в політиці, науці, культурі, що посилює взаємний інтерес до внутрішнього життя кожної країни, особливо до функціонування інституту сім'ї та сімейного виховання дітей. Останнім часом проблемам діаспор у країнах їхнього проживання приділяється значна увага, що пов'язано з посиленням контролю за дотриманням міжнародних стандартів захисту прав людини та підвищенням інтенсивності контактів між членами діаспори за країнами їх походження. Повною мірою це стосується й української діаспори.

Саме тому, дисертаційне дослідження Нич Оксани Богданівни є актуальним і своєчасним, значущим як у теоретичному, так і в практичному аспектах. Доцільність вибору теми роботи підтверджує й той факт, що вона виконувалася відповідно до тематичного плану науково-дослідної діяльності кафедри теорії та методики дошкільної й корекційної освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» в руслі дослідження комплексної наукової проблеми «Підготовка майбутнього педагога до професійної діяльності в умовах трансформації суспільного устрою та інтегрування в європейський освітній простір».

Дисертанткою на науковому рівні обґрунтовано вибір теми, визначено категоріальний апарат дослідження, його головну концептуальну ідею, хронологічні межі.

З огляду на актуальність обраної проблеми, а також відповідно до об'єкта і предмета дослідження Нич О.Б. досить коректно сформульована мета дисертаційної роботи, яка спрямована на обґрунтування процесу становлення і розвитку сімейного виховання в українській діаспорі США на основі неподільної єдності національних і загальнолюдських цінностей та окреслення шляхів використання набутого досвіду в теорії і практиці сучасної освіти України.

Дисертанткою визначено ряд умов, що зумовлюють необхідність дослідження, серед яких: інтеграційні та глобалізаційні процеси в освітній сфері США; ініціювання розвитку педагогіки для іноземців, яка ґрунтується на

демократичному й гуманістичному підходах; дослідження особливостей сімейного виховання дітей молодшого шкільного віку в українській діаспорі США; доцільність творчого запозичення позитивних здобутків у сімейному вихованні дітей з української діаспори США у вітчизняну систему освіти.

Не викликає сумніву наукова новизна дослідження, яка полягає, передусім, у тому, що вперше комплексно проаналізовано проблеми сімейного виховання дітей молодшого шкільного віку в українській діаспорі США; виокремлено основні педагогічні здобутки українських вчених-емігрантів, громадських та релігійних діячів США; збагачено історіографію дослідження, увиразнено етапи формування батьківської просвіти у руслі діяльності закордонного українства.

Заслугою пошукувачки слід вважати і обґрунтування соціокультурних та політико-правових детермінант формування педагогічних засад сімейного виховання дітей у родинях української діаспори.

Важливим аспектом роботи є розкриття в дисертації педагогічних засад організації сімейного виховання молодших школярів у діаспорі (збереження національної культури та мови; патріотичне служіння нації та обстоювання її виховного ідеалу; забезпечення цілісності між національними та загальнолюдськими цінностями та усунення суперечностей між «свій» і «чужий»); аналізу факторів формування національної ідентичності в українських родинях діаспори США (сім'я, мова, школа, громадські організації, церква, преса); впливу школи на організацію сімейного виховання дітей в умовах української діаспори США.

Позитивним у розкритті зазначених проблем є намагання автора увиразнити ціннісні орієнтації, модель сімейного виховання дітей у сім'ях українських емігрантів, яка охоплює мету, завдання, зміст, принципи і методи реалізації його реалізації.

Слід позитивно оцінити обґрунтовані автором тенденції розвитку просвіти батьків української діаспори, аналіз організації її різних форм. Переконливим є узагальнення дисертанткою шляхів творчого використання доробку діаспоритів в Україні.

Користуючись системним, інформаційним, соціокультурним підходами та історико-хронологічним, історико-логічним, системно-структурним методами, автор намагається відтворити цілісність процесу батьківської просвіти в сім'ях української діаспори, що, в основному, дисертантці й вдається.

Успішне досягнення мети забезпечує й джерельна база дослідження, що цілком відповідає історико-педагогічному характеру наукових розвідок і складається з 245 позицій, зокрема матеріалів архівів, періодичних видань досліджуваного періоду, праць вчених-емігрантів, а також масиву дисертаційних та монографічних досліджень.

Переконливим є практичне значення дослідження, що підтверджується використанням його результатів у професійно-педагогічній підготовці вихователів дошкільних навчальних закладів, вчителів початкових класів, соціальних педагогів у педагогічних вишах.

Вважаємо, що мета й завдання дослідження, поставлені дисертанткою, послідовно реалізовані. Структура дисертації є логічною і чіткою. У «Висновках» узагальнено матеріали всього дослідження у відповідності до завдань.

Основні результати дисертації висвітлено в одноосібних публікаціях автора у фахових і міжнародних виданнях. Матеріали дослідження обговорювались на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Автореферат адекватно й повністю відображає зміст дисертаційної роботи.

Позитивно оцінюючи виконане О.Б.Нич наукове дослідження, вважаємо за необхідне висловити побажання до роботи, виділити питання, які вимагають обговорення.

1. На нашу думку, актуальність даного дослідження виглядала б більш переконливо, якби дисертантка використала результати сучасних досліджень щодо позиції самих батьків у питанні організації батьківської просвіти

2. З метою зацікавлення практиків з огляду на реалізацію питань здійснення батьківського всеобучу, варто було б висвітлити методичні аспекти педагогічної просвіти батьків у досліджуваній період, визначити, які форми можна застосувати, а які ні.

3. Зважаючи на виняткову актуальність означеного досвіду в контексті сучасних умов реформування освіти, бажано було б розкрити недоліки, що існували на різних етапах організації батьківського всеобучу.

4. Робота виграла б, якби О.Б.Нич висвітлила в дисертації алгоритм або методику реалізації творчих здобутків української діаспори в сучасній системі освіти України.

Висловлені зауваження не можуть вплинути на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, не зменшують теоретичної та практичної цінності роботи, що вносить значний вклад у педагогічну науку в цілому й історію сімейного виховання зокрема.

На підставі проведеного аналізу можна вважати, що дисертація Нич Оксани Богданівни «Сімейне виховання дітей молодшого шкільного віку в українській діаспорі США (друга половина XX – початок XXI століття)» поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, є самостійним завершеним науковим дослідженням, важливим для сучасної педагогічної теорії та практики.

Робота відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України за №567 від 24.07.2013, а її автор Нич О.Б. заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки
дошкільної та початкової освіти,
заступник декана педагогічного факультету
Мукачівського державного університету

О.М.Добощ
О.М.Добощ

